

Hyvinvointia sinivihreästä

Eeva Furman
Seutufoorumi
15.12.2022
Tampere

 Suomen kestävän kehityksen toimikunta
Finlands kommission för hållbar utveckling
Finnish National Commission on Sustainable Development

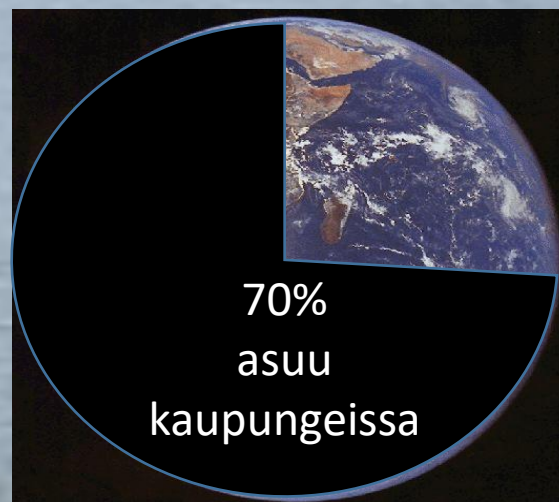

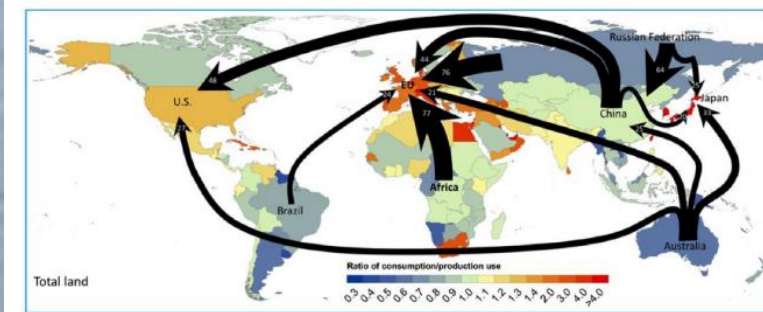
Suomessa on paljon luontoa jäljellä asutustenkin lähellä

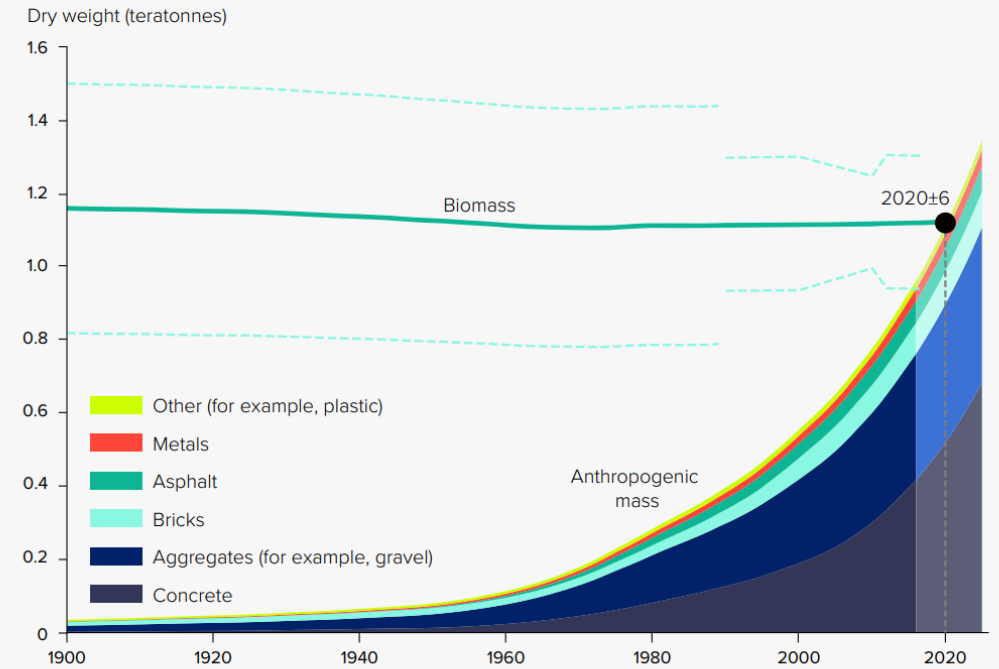
Antroposeeni – ihminen vaikuttaa luonnonjärjestelmiin kaikkialla maapallolla

Materiaalin, rahan, ihmisten virta

Ihmisen aikaansaama eloton massa ylittää jo elollisen biomassan

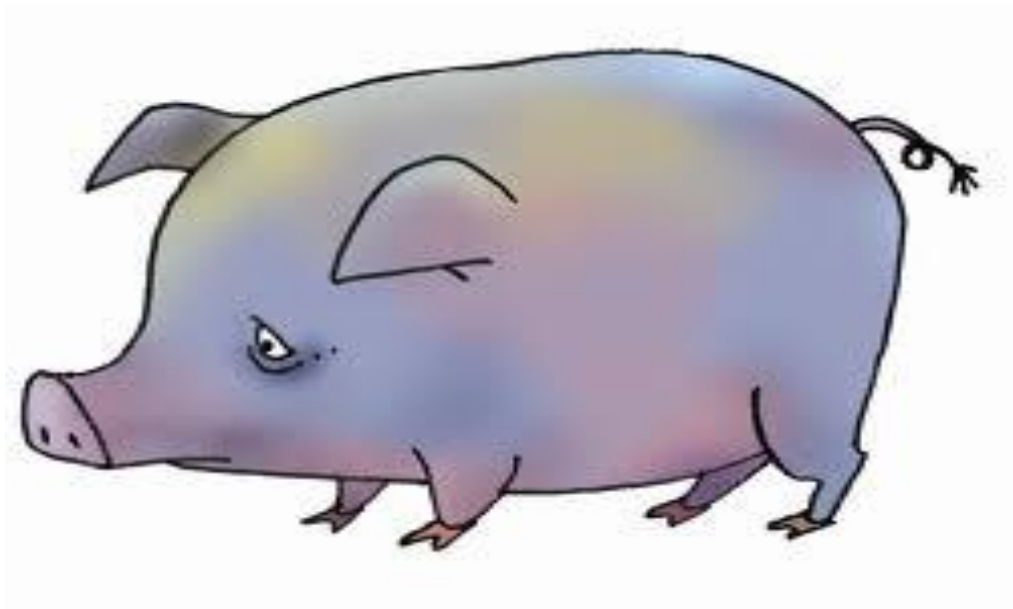

Source: Elhacham and others 2020.

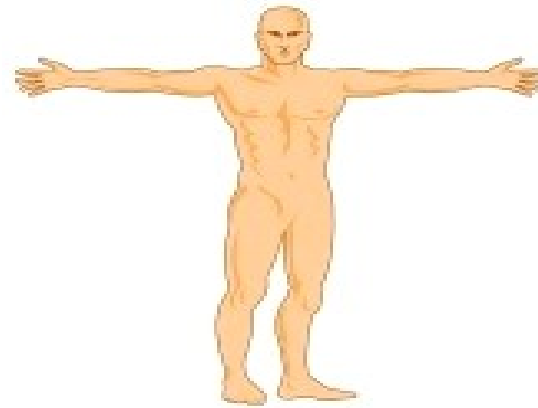
50 vuodessa menetetty noin 70% villieläimistä, 2,5% vuodessa

Ihmisten, kotieläinten ja villieläinten biomassan suuruus muuttunut merkittävästi

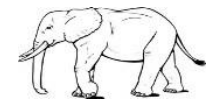
Smil 2002
Barnosky 2008

Tuotanto- ja kotieläimet 65%

Ihmiset 32%

Vertebrate
wildlife
n 3%

50 000v sitten

1%

99%

Antroposeeni – ihminen vaikuttaa luonnonjärjestelmiin kaikkialla maapallolla

Luontokatu jatkuu

Ilmastonmuutos
etenee

Eriarvoisuus
kasvaa

Jätteen määrä
lisääntyy

Suomen luontotyypeistä 48 % uhan alaisia

Syyt

1. **Metsien uudistamis- ja hoitotoimet**
2. **Ojitus**
3. **Pellonraivaus**
4. **Rakentaminen**
5. **Vesien rehevöityminen**

Luonnonvarojen käytön ja maankäytön ohjaaminen avainasemassa

Ilmastonmuutos kasvava uhka

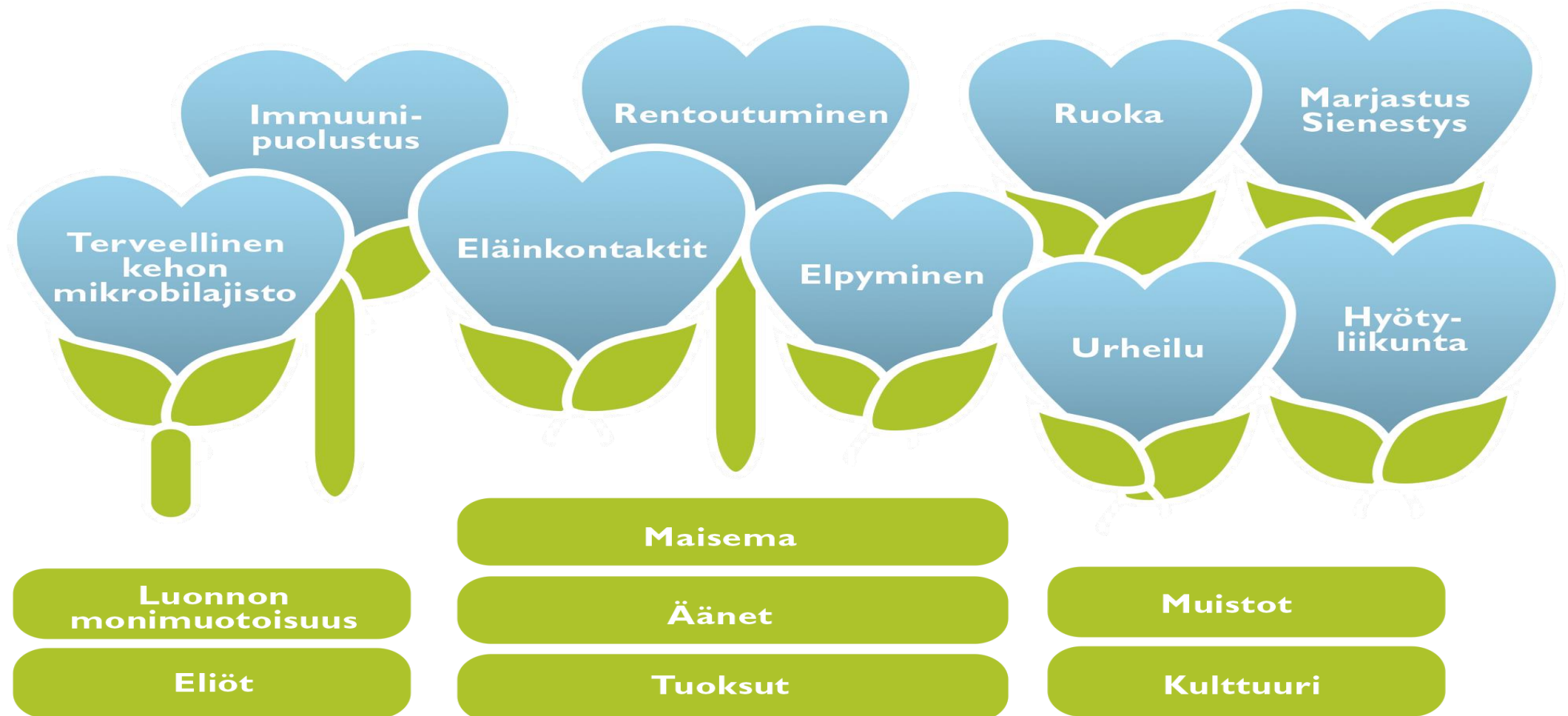
Planetaarinen
terveys ja
hyvinvointi vaalivat
planeetan ja
ihmisen
hyvinvointia

S Y K E

Luonto tukee terveyttä kokonaisvaltaisesti

Luonto tukee terveyttämme monipuolisesti

Liikunta (työmatkapyöräily)

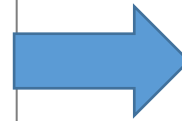
Virkistäytyminen (uinti)

Toiminnallisuus (marjastus)

Muisti (hajut)

Empatia (eläinkontaktit)

Esteettisyys (maisema)

Painonhallinta

Verenpaine

Stressi

Keskittymisvaikeudet

Dementia

Alzheimer

Tunteiden hallinta

Immunologinen vastustuskykymme perustuu rikkaaseen luontoympäristöön

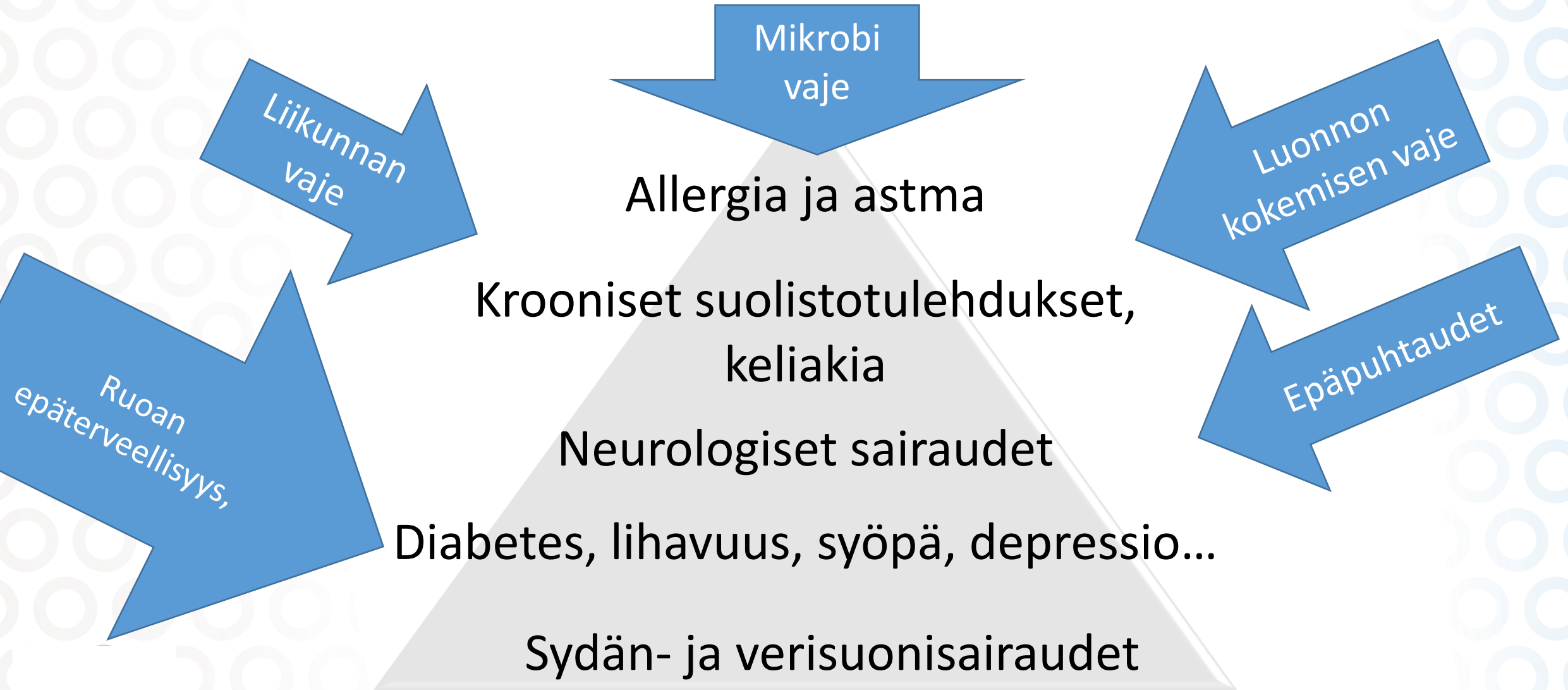
Immunologinen vastustuskykymme perustuu rikkaaseen luontoympäristöön

Immuuni/tulehdusperäiset sairaudet modernien kaupunkiyhteiskuntien vitsausia

Samat sairaudet aiheutuvat usein eri mekanismien kautta

Millainen kaupunkikehitys tukee
planetaarista terveyttä?

Luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen

1. Paineiden ja uhkien vähentäminen

- Luontoalueiden suojelu
- Luontoarvojen ja kytkeytyneisyyden ylläpito suojelualueiden ulkopuolella
- Haittojen lieventäminen ja kompensointi maan-käyttöä muuttavissa hankkeissa ja luonnon-varojen hyödyntämisessä

2. Korjaavat toimet

- Ennallistaminen
- Luonnonhoito
- Luontoarvojen tuottaminen rakennetuille alueille

Miten näitä voidaan edistää alueidenkäytön suunnittelussa?

Luonnosta ratkaisuja kaupunkisuunnittelun haasteisiin

Luontopohjainen ratkaisu lisää luonnon monimuotoisuutta ja voi samalla pienentää tulvariskiä, parantaa ihmisten terveyttä ja sitoa hiiltä.

Maakunnallinen
viherrakenne
turvaa luonnon
monimuotoisuutta ja
tuottaa monipuolisia
hyötyjä kaupungeille
ja kaupunkiseuduille

**Luonto-
pohjaiset
ratkaisut kaikille
suunnittelu-
tasoille**

Viherkäytävät
varmistavat
kaupunkiluonnon
yhteyden luonnon
ydinalueisiin

Viherkatot,
puronrannat ja
kaupunkipuistot
tuovat luonnon
hyödyt
kaupunkilaisten
arkeen

**Yhteistyö
mahdollistaa
luontopohjaisten
ratkaisujen
täysimittaisen
hyödyntämisen**

Tutkittu tieto ja
aiemmat kokemukset
auttavat oikeiden
ratkaisujen
valinnassa

Strategiset
linjaukset tukevat
luontopohjaisten
ratkaisujen toteutusta

Kaupunkilaisten
kuunteleminen
mahdollistaa laajat ja
monipuoliset hyödyt

Ennakoiva suunnittelu ja
ohjauskeinot auttavat
toimeenpanossa

Suunnittelu ja hoito ovat avaimia
luontopohjaisten ratkaisujen
hyödyntämiseen

Luontopohjaisten
ratkaisujen yleistyminen
vaatii kaupungeilta ja
maakunnilta sitovia linjauksia
sekä suunnitelmallista
yhteistyötä. Onnistunut
lopputulos on luonnon
kannalta kestävä
ja asukkaille
hyödyllinen.

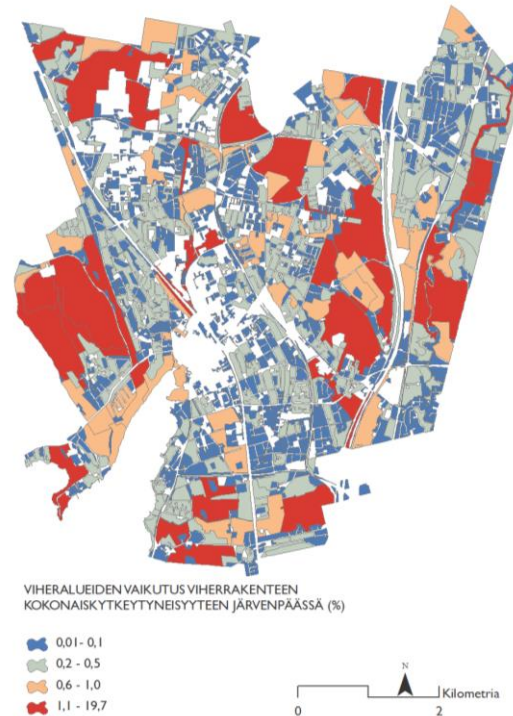

Viher- ja sinisten alueiden määrä, laatu ja kytkeytyneisyys vaikuttavat planetaariseen terveyteen

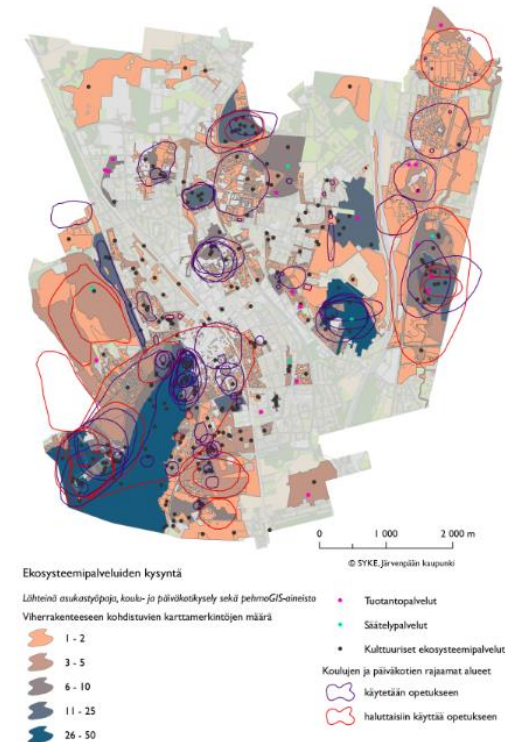
Viheralueiden tarjonta

viheralueiden kytkeytyneisyys

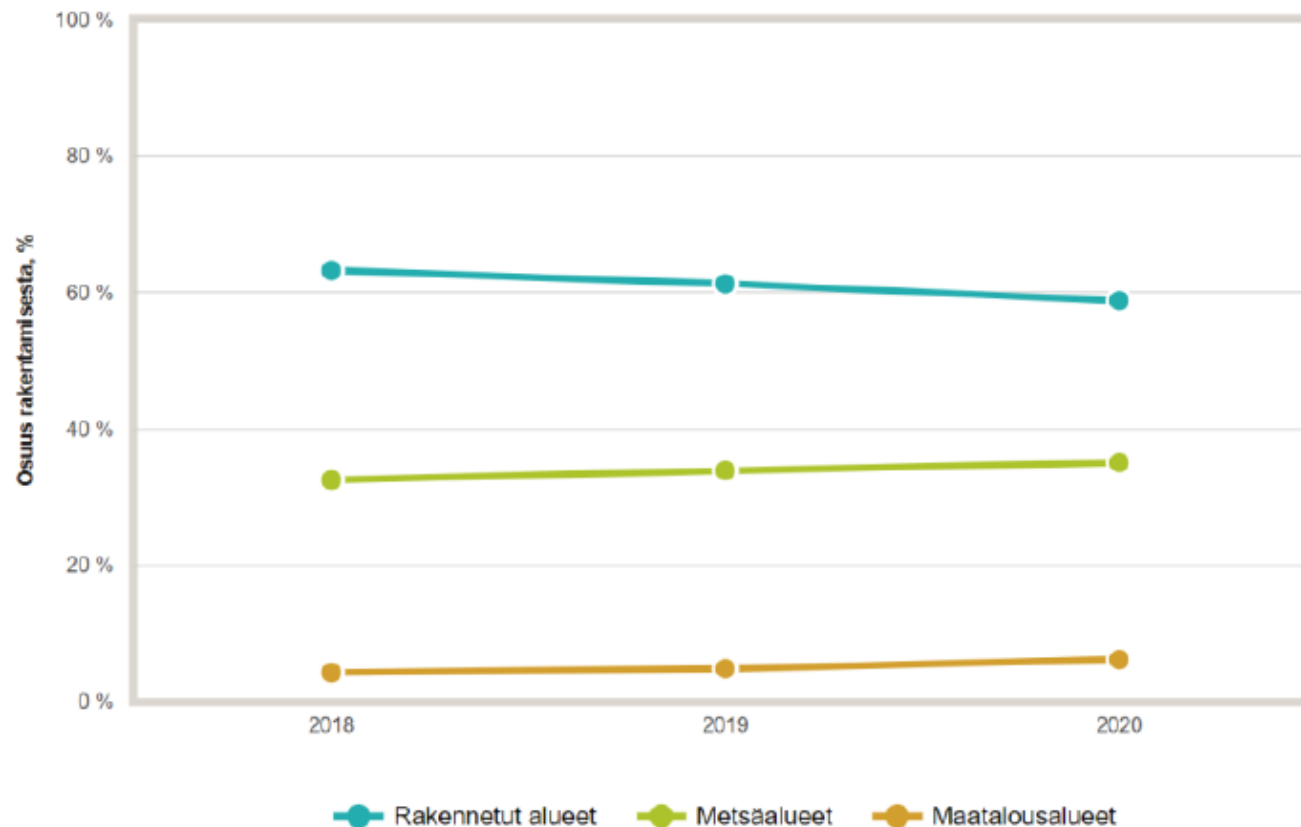

Viheralueiden kysyntä

Uusi rakentaminen kannattaa suunnata ennestään rakennetulle alueelle

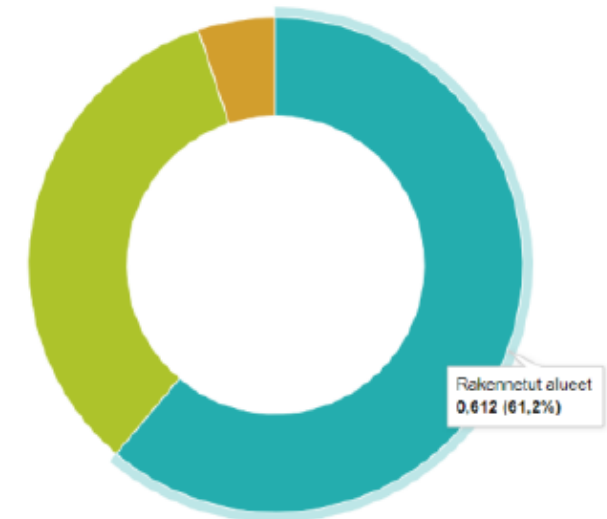
Uuden rakentamisen sijoittuminen aiemmin rakennetuille alueille tai metsäalueille suurimmilla kaupunkiseuduilla vuosina 2018–2020

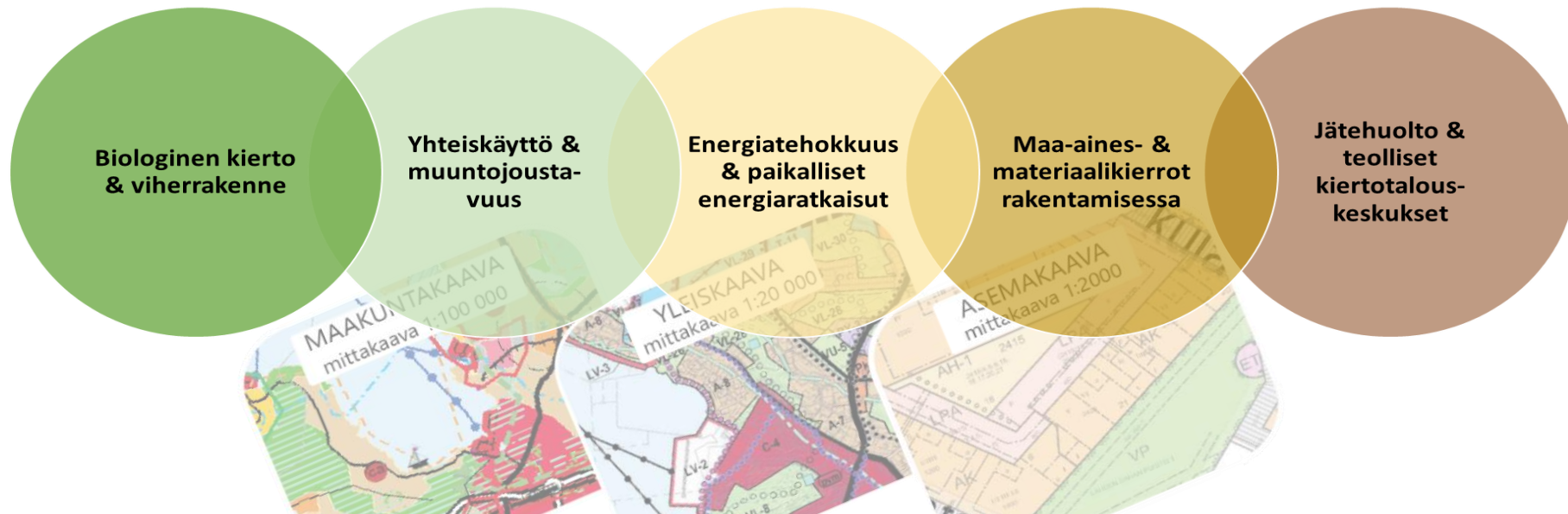
Valittu kaupunkiseutu:

8 kaupunkiseutua yht.

Keskimäärin 2018–2020

Kiertotalous toimintamalliksi

Vältä – Käytä uudelleen – Vähennä – Korjaa – Valmista uudelleen – Kierrätä

Minimoi neitseellisten raaka-aineiden käyttöönottoa ja hävikkiä

Vähentää tarvetta uuden maa-alan käyttöönnotolle ja tukee maaperän suojelua ja kestäväää käyttöä

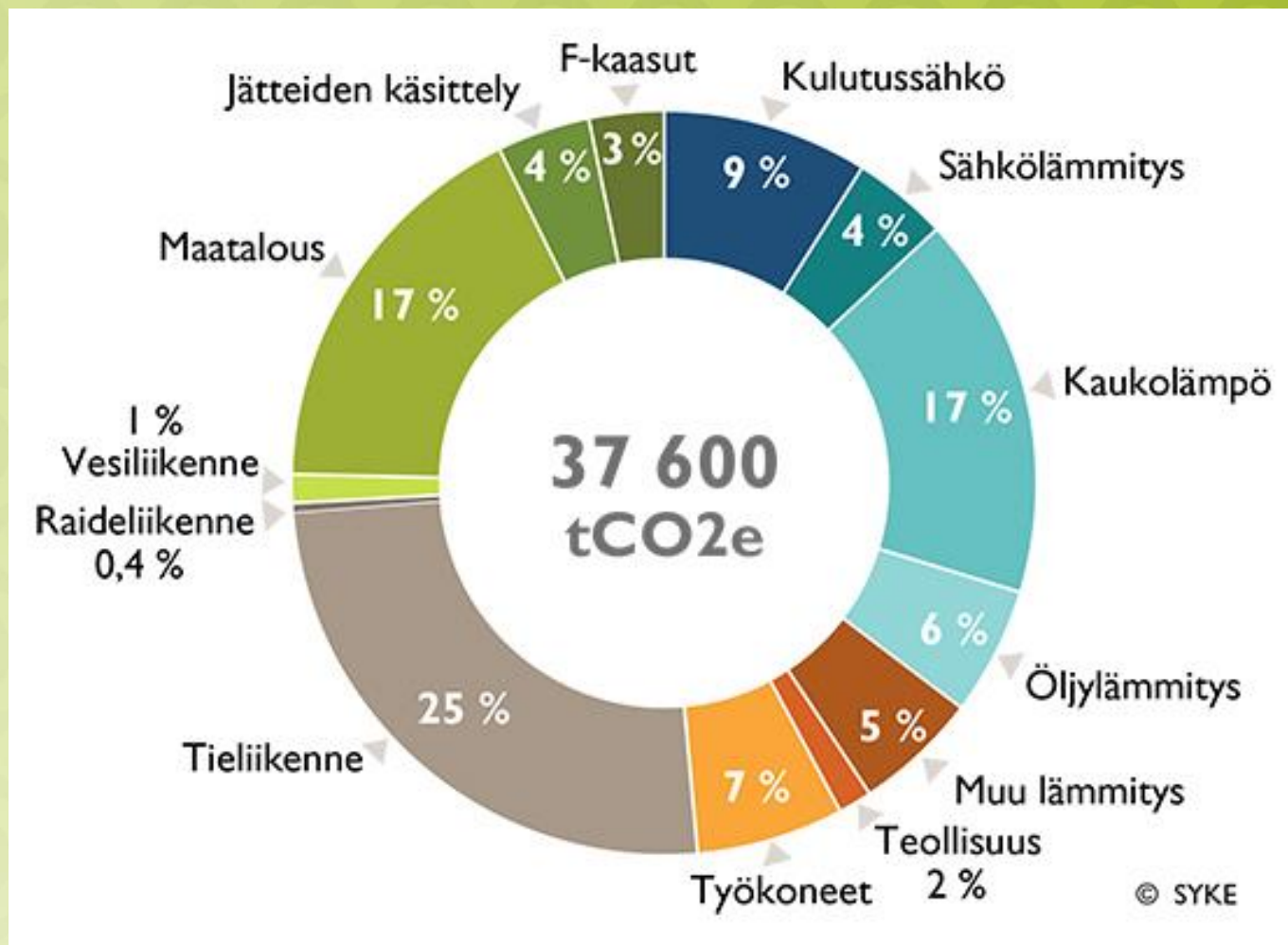
Vähentää asumisen, kuluttamisen, liikenteen ja teollisuuden päästöjä sekä haitallisia ympäristövaikutuksia

Vähentää kulutuskeskeistä elämäntapaa, vahvistaa yhteisöllisyyttä ja lisää sosiaalista hyvinvointia

Ilmastopäästöistä irti

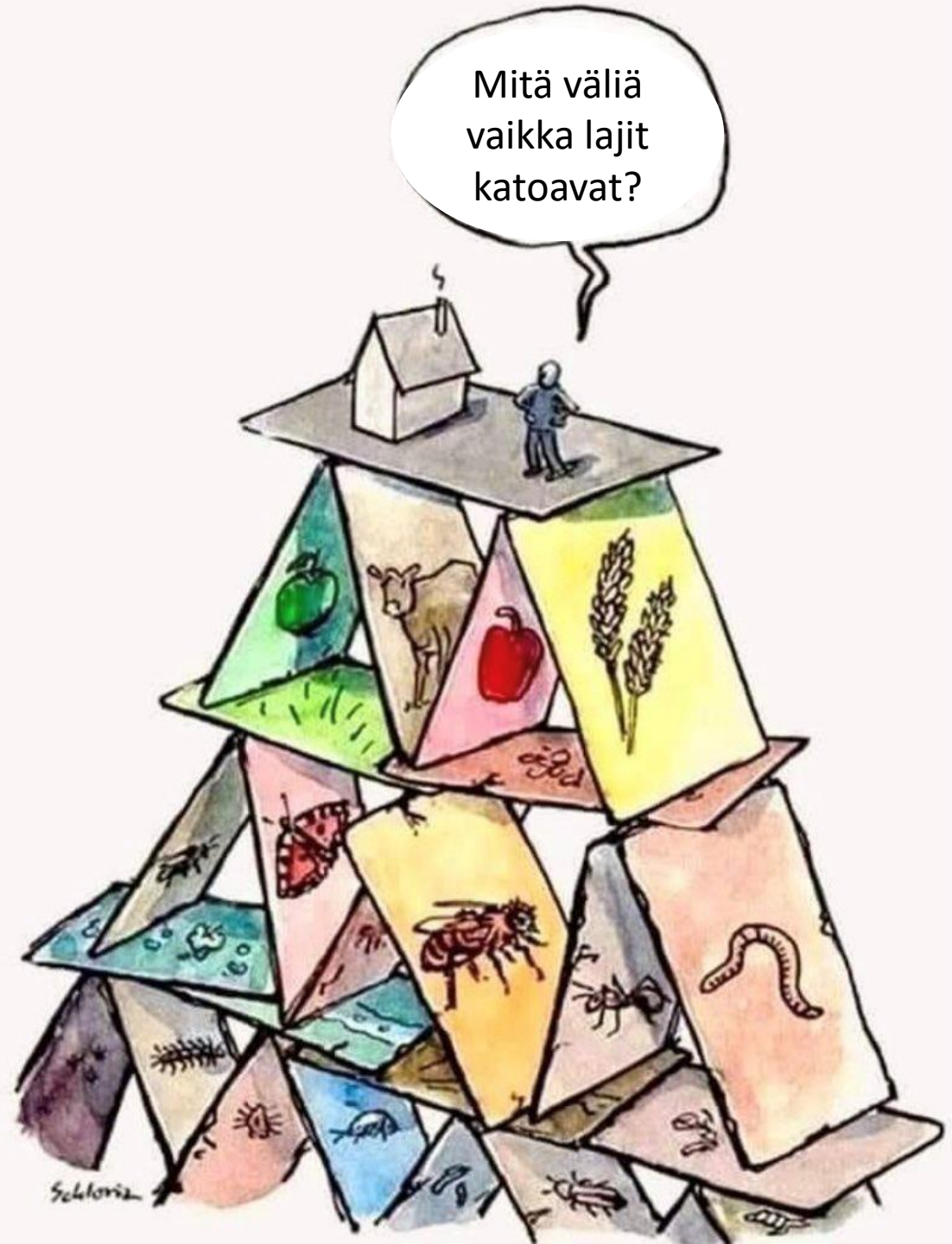
Muuttuvaan ilmastoon sopeutuminen

- Varjoa puista ja kasvillisuudesta
- Hulevesien käsittely luontopohjaisesti

Suomen kuntien yhteenlaskettujen kasvihuonekaasupäästöjen jakauma vuonna 2017. © SYKE

**Päättäjillä suuri
vastuu hyvinvoinnin
tuottamisen
kestävyydestä**

Kestävä kehitys kaupungin suunnittelun ja budjetoinnin perustaksi

Asukkailla on tärkeä rooli hyvinvoinnin toteutumiseen tulevaisuudessa

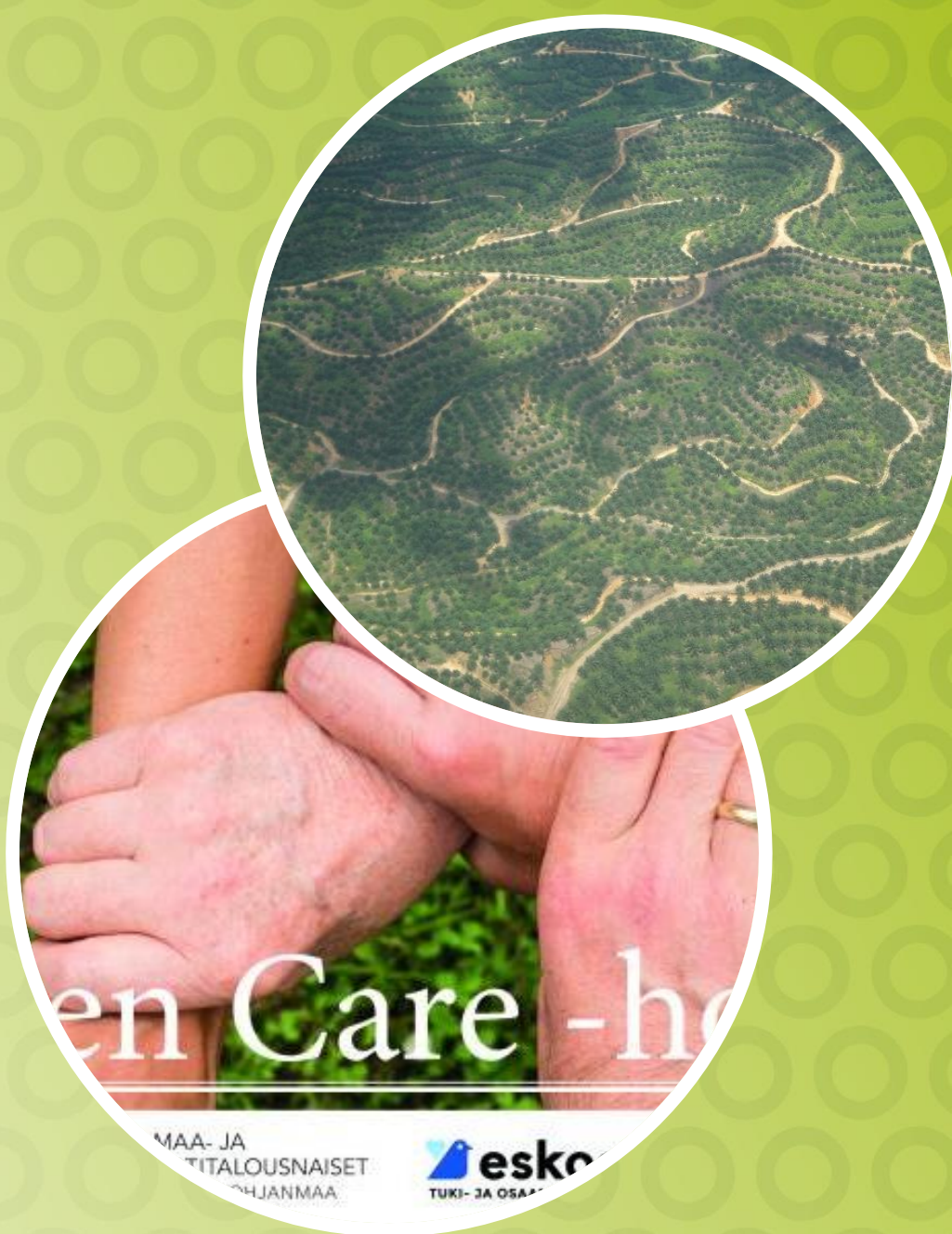
Kulttuurinen murros – me yhdessä muutumme

- Luontosuhteemme muutoksessa
 - Empatia muita ihmisiä ja muita eliöitä kohtaan
 - Kokonaisuuksien ja asioiden keskinäisriippuvuuksien ymmärrys
 - syy-seuraussuhteinen ymmärrys
 - Tulevaisuustaidot meille kaikille!
 - Uusien rutiinien oppiminen
 - Vanhasta irti päästäminen

Luontosuhteen uudelleenmäärittely

Luontoaskel terveyteen – ohjelma (Lahti/Päijät-Häme)

Osallisuudella,
aktiivisella
kansalaisuudella ja
mahdollisuuksilla
ekologisesti
kestävää
hyvinvointia

YK:n kestävän kehityksen Agenda2030 – yhteinen kompassimme

Suomen kestävän kehityksen strategia on yhteiset talkoomme

*”Luonnon kantokyvyn turvaava,
hyvinvoiva ja globaalisti vastuullinen
Suomi”*

Kestävän kehityksen toimikunnan strategia 2022- 2030

Hyvinvointia edistävä talous ja työ sekä kestävä kulutus

- Tuodaan luontopääoma ja inhimillinen pääoma talousajattelun keskiöön
- Omaksutaan ja valtavirtaistetaan kestävämpiä kulutus- ja tuotantotapoja
- Varmistetaan hyvän työelämän toteutuminen ja osaava työvoima
- **MÄÄRÄLLISET MITTARIT VIHER- JA SINIALUEIDEN TILASTA BUDJETOINNIN PERUSTAKSI KUNNISTA VALTION TASOLLE; IHMISEN LUONTOSUHDE VÄHENTÄMÄÄN KULUTUSTA**

Hyvinvointia edistävä ruokajärjestelmä

- Parannetaan ruokaketjun ympäristökestävyyttä
- Kestävöitetään ruoan kulutusta ja kulutustottumuksia
- **KAUPUNKIVILJELY, JULKISET HANKINNAT, KOULURUOKAILU (PÄIVÄKODEISTA PALVELTALOIHIIN)**

Hyvinvointi, terveys ja yhteiskunnallinen osallisuus

- Panostetaan ennaltaehkäiseviin rakenteisiin ja saavutettaviin palveluihin
- Vahvistetaan osallisuutta
- Valtavirtaistetaan hyvinvointitalousajattelua
- **MAHDOLLISUUS LUONTOKONKTAktiIN JA VIRKISTÄYTYMISEEN LUONNOSSA, LUONTO LIIKUTTAA**

Kestävän kehityksen toimikunnan strategia 2022-2030

"Luonnon kantokyvyn turvaava, hyvinvoiva ja globaalisti vastuullinen Suomi"

Kestävä energiajärjestelmä

- Vauhditetaan käynnissä olevaa energiamurrosta
- Huomioidaan kuluttajien vahvistuva rooli energiajärjestelmässä
- Yhtenäistetään ja sujuvoitetaan lupakäytäntöjä
- **ENERGIAA OMASTA KEHOSTA LIIKKUMALLA, LUONTO LIIKUTTAMAAN**

Monimuotoisuutta ja hiilineutraaliutta vahvistava metsien, vesien ja maan käyttö

- Käytetään johdonmukaisesti julkisen ohjauksen koko keinovalikoimaa
- Vahvistetaan tietoa, koulutusta ja monimuotoisuusosaamista
- Sitoutetaan kaikki toimijat monimuotoisuuden vahvistamiseen
- **VIHER- JA SINIALUEET EDISTÄVÄT HYVINVOINTIA JA VIHITYVYYTTÄ**
- **ALUEEN HOUKUTTELEVUUS, LUONNON TURVAAMINEN**

Sivistys, osaaminen ja kestävät elämäntavat

- Uudistetaan yhteiskunnan arvopohjaa ja valtavirtaistetaan kestävät elämäntavat
- Vahvistetaan kestävästä kehityksestä tukevaa ymmärrystä ja osaamista
- **LUONTOPÄIVÄKODIT, KOULUJEN OPETUS, KOKEMUKSELLISUUS, MYÖS SENIOREILLE, KULTTUURINEN MUUTOS**

Kestävän kehityksen toimikunnan strategia 2022-2030

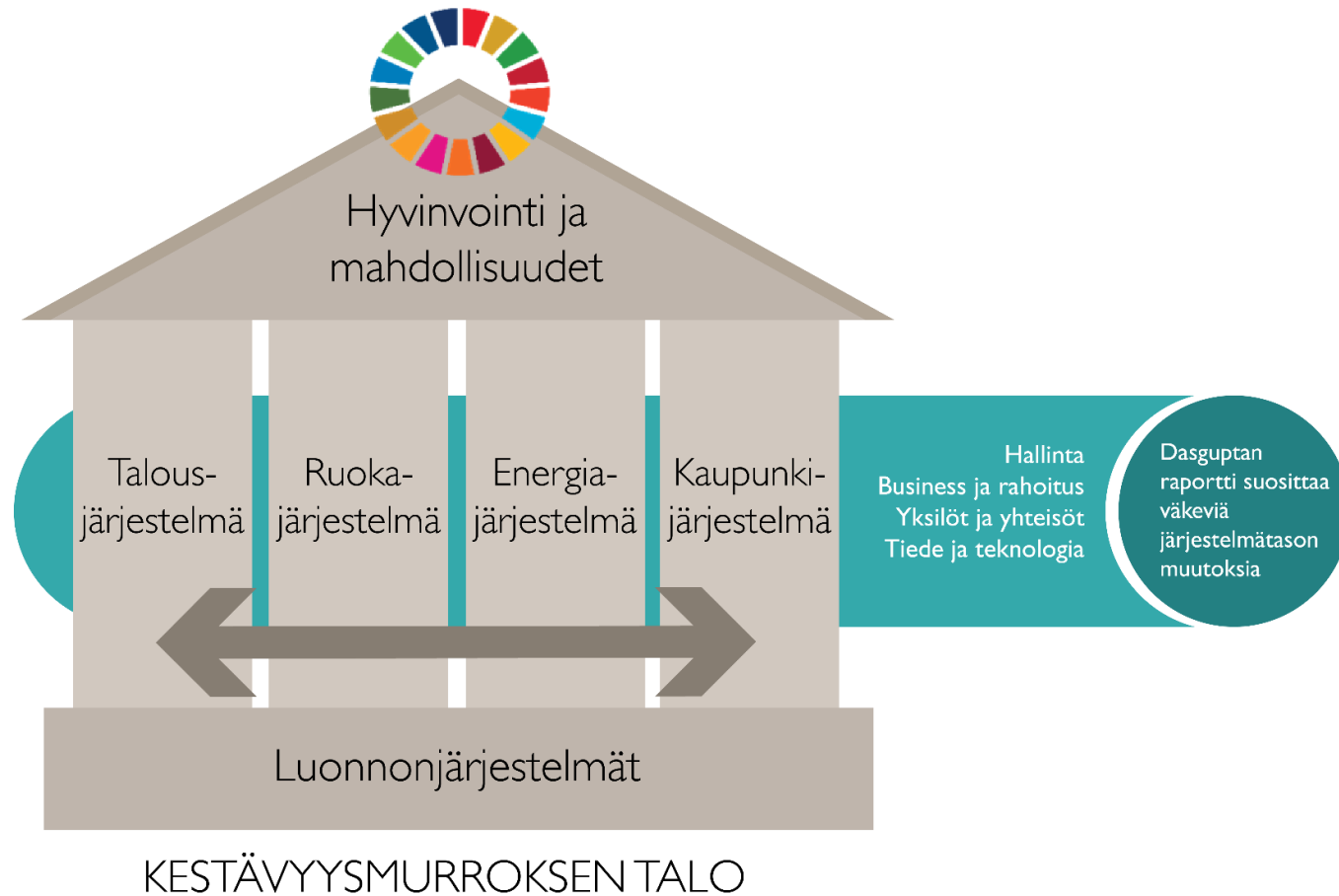
”Luonnon kantokyvyn turvaava, hyvinvoiva ja globaalisti vastuullinen Suomi”

Tuki Agenda2030:n toteutumiselle globaalisti

- Toimitaan tuloksellisesti kansallisessa ulkopoliitikassa ja kehityspoliitikassa sekä vaikutetaan EU:n kautta
- Hyödynnetään yksityisen sektorin potentiaali
- **ESIMERKILLISYYDELLÄ VOI OLLA GLOBAALIT VAIKUTUKSET – NIIN HYVÄSSÄ KUIN PAHASSA; ARVOSTETAAN SITÄ MITÄ MEILLÄ ON; RAKENNETAAN KUMPPANUUKSIA, VIEDÄÄN HYVIÄ TOIMINTATAPOJA (LUONTOASKEL)**

Uuteen kestävään tulevaisuuteen tarvitaan laajaa yhteiskunnallista järjestelmätason muutosta eli kestävyysmurrosta

Kiitos!

